

Kulturutskottets yttrande

1984/85:2 y

om bidrag till studieförbunden m. m. (prop. 1984/85:100 bil. 10 delvis)

Till utbildningsutskottet

Utbildningsutskottet har den 31 januari 1985 beslutat bereda kulturutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 1984/85:100 bilaga 10 punkt C 4 Bidrag till studieförbunden m. m. i de delar som rör kulturutskottets beredningsområde jämte motion 1984/85:2822 i motsvarande delar samt motionerna 1984/85:1911 och 1984/85:2505.

Kulturutskottet får med anledning härav anföra följande.

Under anslaget Bidrag till studieförbunden m. m. beräknas medel för bidrag till kulturverksamhet under en särskild anslagspost. Detta bidrag skall dels utgöra ett stöd till anordnande av kulturprogram i studieförbundens egen verksamhet och i det övriga föreningslivet, dels möjliggöra förberedelser i vid mening för sådana arrangemang. Bidraget innebär även en möjlighet för professionellt arbetande artister och konstnärer att nå ut till nya grupper. Samtidigt skapas ökade sysselsättningsmöjligheter för kulturarbetare. Den bidragsberättigade kulturverksamheten är inte bunden till vissa åldersgrupper.

I propositionen föreslås att anslagsposten Bidrag till kulturverksamhet skall räknas upp med 2 380 000 kr. till totalt 97 490 000 kr. för budgetåret 1985/86.

Det är enligt motion 2505 (c), yrkande 1, angeläget att kulturverksamhet i folkbildningen på sikt jämställs i ekonomiskt hänseende med studiecirkelverksamhet. Enligt motionärerna har det nya bidraget till kulturverksamhet fått stor betydelse för folkbildningsorganisationernas insatser inom kulturområdet och lett till förnyelse och vitalisering av det lokala kulturutbudet. Detta leder i sin tur till ökade förväntningar och ökad efterfrågan på insatser. Motionärerna föreslår därför att bidraget till kulturverksamhet skall ökas med 6 000 000 kr. i förhållande till förslaget i budgetpropositionen.

I motion 2822 (m), yrkande 33, yrkas att bidraget till kulturverksamhet skall minskas med 32 000 000 kr. i förhållande till regeringens förslag och föras upp med 65 490 000 kr. för budgetåret 1985/86.

Kulturutskottet har tidigare (KrU 1981/82:1 y, KrU 1982/83:2 y och KrU 1983/84:2 y) behandlat frågan om en utjämning i ekonomiskt hänseende mellan studiecirkelarna och kulturverksamheten i studieförbunden. Utskottet uttalade vid riksmötet 1982/83 att det är angeläget att den skillnad som finns kan utjämnas. Utskottet kan dock, i rådande ekonomiska läge, inte tillstyrka den ytterligare ökning av bidraget som föreslås i motion 2505 yrkande 1. Med

hänsyn till den betydelse bidraget till kulturverksamhet har för den lokala kulturverksamheten skulle en sådan minskning av bidraget som föreslås i motion 2822 få icke acceptabla effekter. Utbildningsutskottet bör därför avstyrka även motion 2822 yrkande 33. Utbildningsutskottet bör enligt kulturutskottets mening tillstyrka regeringens förslag till medelsberäkning för bidrag till kulturverksamhet.

Kulturutskottet har inget att erinra mot vad som föreslås beträffande beräkningen av en under anslaget upptagen anslagspost som avser bidrag till Folkbildningsförbundet och länsbildningsförbunden.

De två nu berörda anslagsposterna under anslaget Bidrag till studieförbunden m. m. disponeras av statens kulturråd. Övriga anslagsposter disponeras av skolöverstyrelsen. En av dessa poster avser bidrag till studieförbundens pedagogiska verksamhet och utvecklingsarbete och är innevarande budgetår uppförd med 22 280 000 kr. Föredragande statsrådet beräknar en ökning av denna post med 4 000 000 kr. för budgetåret 1985/86 i syfte att ge studieförbunden ökade möjligheter att utveckla kulturverksamheten. Avsikten är att utbilda såväl studieförbundens medarbetare som kulturarbetare och ledare för kulturgrupper och kulturprojekt, att framställa lämpligt studiematerial och anskaffa pedagogiska hjälpmedel samt att främja verksamheten genom forskning och utvecklingsarbete.

I motion 2822 (m), yrkande 34, hemställs att riksdagen skall avslå regeringens förslag att höja bidraget till studieförbundens pedagogiska verksamhet och utvecklingsarbete med 4 000 000 kr.

Kulturutskottet anser att det är angeläget att särskilda medel avsätts för utveckling av kulturverksamheten inom studieförbunden. Utbildningsutskottet bör därför föreslå att riksdagen avslår yrkande 34 i motion 2822 och vid medelsberäkningen under anslaget Bidrag till studieförbunden m. m. beräknar 4 000 000 kr. för det i propositionen angivna ändamålet.

Det är enligt motion 2505 (c), yrkande 2, naturligt att den myndighet som i övrigt handlägger frågor som rör kulturverksamhet i folkbildningen också svarar för fördelning av de medel som ställs till förfogande för pedagogiskt utvecklingsarbete och utvärdering av denna verksamhet. Därför bör den föreslagna höjningen av bidraget till studieförbundens pedagogiska verksamhet och utvecklingsarbete om 4 000 000 kr. föras till en särskild anslagspost och medlen ur denna disponeras av kulturrådet, anser motionärerna.

När riksdagen vid riksmötet 1980/81 behandlade frågan om bidrag till studieförbunden, inkluderande bidrag till kulturverksamhet, uttalade dåvarande departementschefen att det är särskilt betydelsefullt att kulturrådet har ett eget klart angivet ansvar för den viktiga del av folkbildningen som kulturverksamheten utgör. Kulturutskottet (KrU 1980/81:6 y) framhöll för egen del att den verksamhet som avsågs få bidrag från anslagsposten till bidrag till kulturverksamhet naturligt ligger inom kulturrådets verksamhetsområde och att det för rådet är värdefullt att få en samlad överblick över densamma. Kulturutskottet betonade också värdet – även sett från riksdagen

gens synpunkt – av en samlad överblick av de totala insatserna på kulturområdet. Kulturrådet anser nu, i likhet med motionärerna, att kulturrådet även bör disponera de medel – 4 000 000 kr. – som i årets budgetproposition beräknas för utveckling av kulturverksamheten. Medlen bör tas upp under en särskild anslagspost under anslaget Bidrag till studieförbunden m. m. Det bör inför kommande budgetår övervägas i vilken utsträckning ytterligare medel bör tillföras den nya anslagsposten från anslagsposten Bidrag till studieförbundens pedagogiska verksamhet och utvecklingsarbete, då medel ur denna anslagspost varit avsedda även för utveckling av kulturverksamheten. Utbildningsutskottet bör föreslå riksdagen att med bifall till motion 2505 yrkande 2 som sin mening ge regeringen till känna vad kulturrådet här anfört.

Statsbidrag till kulturverksamhet utgår dels till verksamhet som studieförbunden ansvarar för och genomför, dels – till en mindre del – till kulturprogram som anordnas av föreläsningsföreningar och andra ideella föreningar. Studieförbunden kan samverka med sina medlemsorganisationer, t. ex. barn- och ungdomsorganisationer. De kan också välja att samverka med andra organisationer än medlemsorganisationerna.

Enligt motion 1911 (s) har det nya bidraget till kulturverksamhet inom studieförbunden inte inneburit någon förstärkning av kulturverksamheten inom barn- och ungdomsorganisationerna. Motionärerna erinrar om att bidrag från det tidigare anslaget till experiment och utvecklingsarbete inom kulturell verksamhet bland amatörer gick direkt till barn- och ungdomsorganisationerna. De anser att barn- och ungdomsorganisationerna även bör få ansvaret för den kulturverksamhet som får stöd från det nuvarande bidraget. Studieförbunden bör i detta sammanhang endast ha i uppgift att förmedla bidragen.

Kulturrådet anmäler i sin anslagsframställning för budgetåret 1985/86 att en utvärdering skall göras av bidraget till kulturverksamhet i studieförbunden. Utvärderingen skall visa hur det nya bidraget används inom studieförbunden och om de mål som satts upp för bidraget nåtts. Den skall också visa vilka verksamheter som fått stöd.

Kulturrådet förutsätter att utvärderingen även kommer att klagöra i vilken utsträckning barn- och ungdomsorganisationer samverkat med studieförbunden och hur den ökade satsning på kulturprojekt för barn och ungdom som förutsattes i föregående års budgetproposition utfallit. De i motionen aktualiserade frågorna kan således bättre bedömas sedan kulturrådets utvärdering avslutats under nästa budgetår. Mot denna bakgrund föreslår kulturrådet att utbildningsutskottet avstyrker motion 1911.

Stockholm den 19 februari 1985

På kulturrådet vägnar
INGRID SUNDBERG

Närvarande: Ingrid Sundberg (m), Ing-Marie Hansson (s), Tyra Johansson (s), Karl Boo (c), Lars-Ingvar Sörenson (s), Maja Bäckström (s), Lars Ahlmark (m), Stina Gustavsson (c), Berit Oscarsson (s), Gunnel Liljegren (m), Jan-Erik Wikström (fp), Eva Hjelmström (vpk), Anders Nilsson (s), Lars Hjertén (m) och Ulla Johansson (s).

Avvikande meningar

1. Medelsberäkningen för kulturverksamhet m. m.

Ingrid Sundberg, Lars Ahlmark, Gunnel Liljegren och Lars Hjertén (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 1 börjar "Kulturutskottet har" och på s. 2 slutar "till kulturverksamhet" bort ha följande lydelse:

Kulturutskottet vill för sin del understryka att full ekonomisk likställighet mellan studiecirkel och kulturgrupper ej är ett primärt mål. Studiecirkelns form är hårdare reglerad och vissa av de krav som måste uppfyllas drar särskilda kostnader.

Bidraget till kulturverksamhet i studieförbunden har ökat kraftigt under senare år. Även inom ramen för ett reducerat anslag finns goda möjligheter att stödja verksamhet som särskilt vänder sig till barn och ungdom samt att engagera professionellt arbetande kulturskapare.

Kulturutskottet biträder därför det i motion 2822 lagda förslaget om ett med 32 000 000 kr. minskat anslag och avstyrker därmed yrkande 1 i motion 2505. Utbildningsutskottet bör föreslå riksdagen att beräkna 65 490 000 kr. för kulturverksamhet i studieförbunden.

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 2 börjar "Kulturutskottet anser" och slutar "angivna ändamålet" bort ha följande lydelse:

Enligt kulturutskottets mening bör bidraget till studieförbundens pedagogiska verksamhet och utvecklingsarbete vara oförändrat 22 280 000 kr. budgetåret 1985/86. Utbildningsutskottet bör således tillstyrka yrkande 34 i motion 2822 och avstyrka regeringens förslag om en ökning av bidraget med 4 000 000 kr. Kulturutskottet vill samtidigt erinra om att detta bidrag är avsett för pedagogisk verksamhet och utvecklingsarbete beträffande både cirkelverksamhet och kulturverksamhet inom studieförbunden.

2. Dispositionen av bidraget till pedagogisk verksamhet och utvecklingsarbete

Ingrid Sundberg (m), Lars Ahlmark (m), Gunnel Liljegren (m), Jan-Erik Wikström (fp) och Lars Hjertén (m) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 2 börjar "När riksdagen" och på s. 3 slutar "här anfört" bort ha följande lydelse:

Kulturutskottet anser att frågor om bidraget till studieförbundens pedagogiska verksamhet och utvecklingsarbete, som i sin helhet är avsett för både cirkelverksamheten och kulturverksamheten, bör handläggas av en och samma myndighet. Skolöverstyrelsen bör därför enligt utskottets mening även fortsättningsvis disponera de medel som anvisas för detta ändamål och fördela dem mellan studieförbunden. Kulturutskottet förutsätter dock att det i bestämmelserna om fördelning av medlen mellan studieförbunden i fortsättningen tas hänsyn inte bara till omfattningen av de olika studieförbundens cirkelverksamhet utan även till omfattningen av deras kulturverksamhet. Utbildningsutskottet bör avstyrka motion 2505 i vad den avser uppdelning av bidraget till pedagogisk verksamhet och utvecklingsarbete i två anslagsposter som disponeras av skolöverstyrelsen resp. kulturrådet.

